

191.683/2

Második rész : Versek.

PÉTERFY TAMÁS
EZÜST
BOKRÉTA

EMLÉKKIADÁS

VERSEK

Ezüst Bokréta I. rész : Gondolatok.

Ezüst Bokréta II. rész : Versek.

A SZERZŐ SAJÁTJA

Ára 1 pengő

Péterfy Tamás megjelent munkái.

(sak ocska könyveseknek kaphatok.)

- Székely Atyafiak.** Elbeszélések, versek, gondolatok. 1894. Sepsiszentgyörgy --- (1 K)
- 201 legújabb székely és magyar népdal.** Gyűjtemény és saját népdalok szövegei. Torda, 1894 --- --- --- --- --- (1 K)
- Székelyföldről.** Elbeszélések, góbéságok. Torda, 1896 --- --- --- --- --- (2 K)
- Paraszt dráma.** Regény a magyar szabadságharc idejéből. Marosvásárhely, 1898 (2 K)
- Szittyá dalok.** Versek, népdalok. Marosvásárhely, 1899 --- --- --- --- --- (1 K)
- Tenyőváry Ibolyka.** Eredeti székely regény. Marosvásárhely, 1897 --- --- --- (1 K)
- Petőfi-regék.** A nép ajkán szálló mesék, regék. I. 1899. Marosvásárhely. II. Bpest, 1903. III. Petőfi Könyvtár. Bpest, 1909... (50 f)
- Közös sors.** Eredeti székely regény. Marosvásárhely. I. 1899. és II. Bpest, 1903 --- (2 K)
- Gyászkirály.** Regény. Rákosi Jenő: Budapesti Hírlap kiadása (15 iv). Bpest, 1901 (3 K)
- Nete ne!** Góbéságok. A Péterfy-Asztal gyűjteménye. Bpest, 1910 --- --- --- --- (1 K)
- Kacagó szövetezetek.** A szövetezeti humor gyöngyei. Bpest, 1910 --- --- --- (1 K)
- Székely mesék.** Gyermekek mesék képekkel. Bpest, I. 1903. II. 1905... --- --- --- (1 K)
- Kisszékely pusztulása.** Regény. Szepesi Imre és Gyula rajzaival. Bpest, 1901 (1 K)

Második rész : Versek.

EZÜST BOKRÉTA

VERSEK

SZAVALÓK RÉSZÉRE

IRTA

PÉTERFY TAMÁS

EMLÉKKIADÁS

«Ezüst Bokréta» I. rész : Gondolatok.

«Ezüst Bokréta» II. rész : Versek.

A SZERZŐ SAJÁTJA

1889. évben.

PÉTERFY

TAMÁS

IRÓ,

1899. évben.

A

HÚSZ ÉV

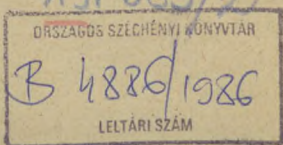
HÚSZ KÖNYV

ÜNNEPE IDEJÉBEN.

1889—1909.

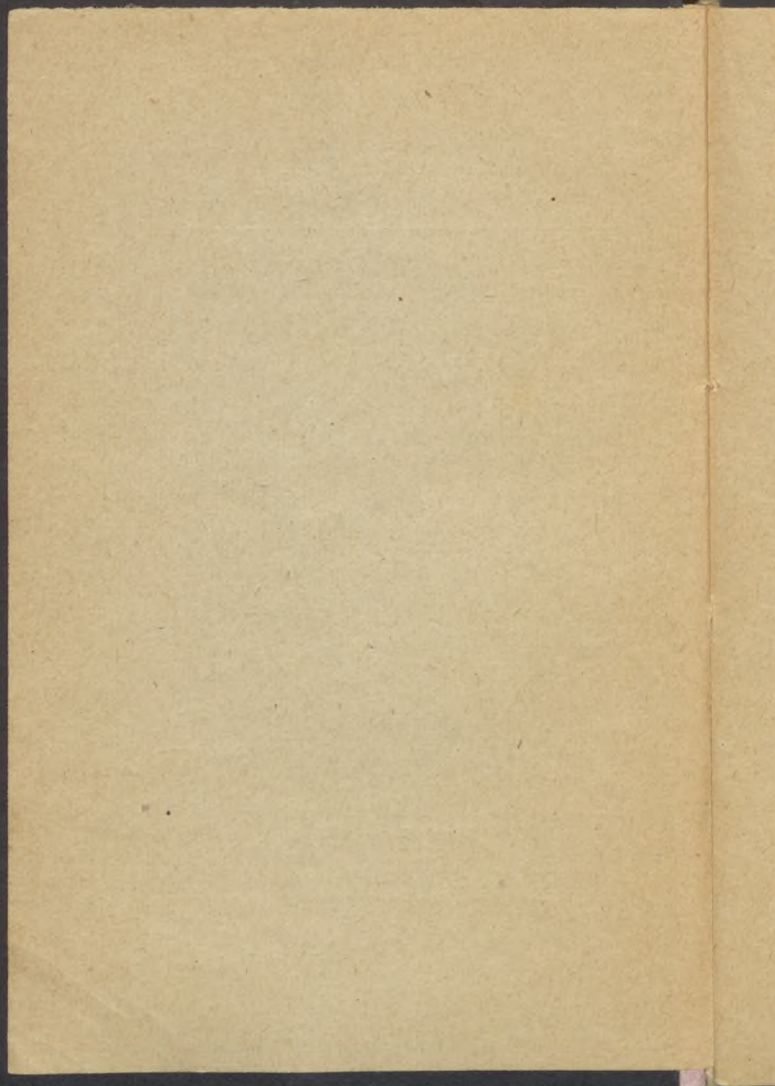
1909. évben.

EMLÉKÜL

Péterfy Tamás 1926.

Mondanivaló.

Mikor ez év elején «Ezüst Bokréta» cím alatt kiadtam a műveimből kiválogatott *gondolatokat és gyöngy-mondatokat*, az olvasók levelekkel árasztottak el, hogy «miért csak két vers»? ... Válaszok: azért, mert oda csakis az írás legeredetibb virágjait, a *gondolatokat* szántam, a vers — mutató volt.

Számos vidéki levélben arra kértek, hogy a két vers után a többit is kívánják. Verset ritkán írok, de akkor a szívem súgja, lelkem érzi, vérem mondja. Azt a keveset, amit kiválogattam írásaimból, itt adom. Megvallom: ez se sok, de elég azoknak, akik vér szerint magyarok...

Különösen a felsőbb iskolák nő-

vendékeire gondoltam, akik vérbeli,
tisztá magyar verset napjainkban
alig kapnak. Pedig a magyar vér
saját erejében él tovább: a magyar
szellem csak tiszta, anyagiaktól men-
tes magyar versben öröklődik.

Én ezért éltem, ebben hiszek!

Péterfy Tamás.

1927. Budapest,
IX., Bokréta-u. 28.

A káposztásfazék.

Legenda.

Volt nekem már főispán adósom,
de most kamrámban az alsó polcon
egy megdrótozott káposztásfazék
szadából mintha panaszt hallanék ...
A fazék cserép, régi, zöld mázos,
gömbölyű hasan a máz hiányos,
mert megrepedt, aztán megdrótozták.
Hej! azóta változott a világ ...
Háború volt és sokat szenvedtünk,
a fazékra ügyet se vetettünk,
csak amikor egy bús hang tört elő:
... a fazékra rádült a meszelő.
Megrepedt a cserépfazék száda
s így másodszor került drótozásra.

Sokáig nem járt drótozni a tót,
hiszen náluk is csak háború volt,
miként nálunk. — A férfit elvitték
s otthon maradt gyermek
s asszonynépség.
Végre, nagysokára vékony hang kiáltja:
«Fazékat drótozni!» — Behívtuk a házba,
a tót fiú megállt s körül nézte elébb,
mert nagy volt ám a káposztásfazék ...

Kicsi tót, — nagy fazék,
— elfogyott a drótja,
aztán a kerítés drótjából pótolta.
Forgatta — kötözte, meg is izzadt bele,
szinte dobogott a zöld fazék kebele...
S a tótygyerek, amint drótozta-föltozta,
a káposztásfazék rendre panaszkolta
háborús bajait, hadi szenvedését,
— csendesen beszélve
— sok nélkülözését:

«Valamit mondanék Janó fiam neked,
— úgy e Zólyomban is rosszabb az életed?
Ismerem apádat édes Janó fiam,
hát a gyerekekkel, a családdal mi van?
... Elesett az apád? ...
Isten nyugosztalja! ...
annak volt még erős,
messze zengő hangja ...
Megsirattátok és te jöttél helyette,
a család gondjait a válladra tette
a világháború ...
Mégse légy szomorú
csak dolgozz, küzdj, mert aki dolgozik:
mindig a legszebben imádkozik.

Látod, az én sorsom is változott,
amióta apád megdrótozott
rosszra fordult minden.
Várjuk a jobb időt,

— de te nem is tudod,
hogy mi volt azelőtt?!...
Elmondom hát sorba. Figyelj Janó fiam!
Egy ország beszél a fazék szavaiban...

Én vagyok a híres vörös cserép,
kívül zöldmázos káposztásfazék.
Bennem főtlék az ételek javát,
a világhírű töltöttkáposztát.
A töltött káposzta, ételek királya,
idegen nemzetség hiába kívánja,
nem tudja megfőzni,
csak a magyar asszony érti, tudja módját,
hogy miként főzik az ételek királyát:

A káposztásfazék kologó kebelél
belülről hájzsirral jól megkenik előbb.
Ez megarravaló, —amint tudják régen, —
ami bele kerül, hogy oda ne égjen.
Azután bele jön vegyesen és sorba,
a vékonyra vagdalt savanyú káposzta,
nincsen abba torzsa, csupa finom szálak,
— beillenék máshol ünnepi laskának.
A töltelék húsa mindig háromféle:
sertés, birka, marha és egy kis hájszéle.
Amikor nincsen hárj, közé kerül oda
apróra megvagdalt jó füstös szalona.
Rizskása, magyar bors, só, rózsapaprika,
a tölteléknek csak így lészen illata.

Friss hús a dagadó, olyan borda széle,
az is bekerül a fazék közepébe,
köréje szákolbász, füstölve pirosra,
s rá ismét a finom savanyú káposzta.
Majd egy picit avas, csak izesítőnek
s darab füstölt husok,
mind-mind össze jönnek
s a káposzta között
szépen elvegyülnek.

A főzés sem könnyű, de megvan a módja,
a káposztásfazék lánghoz nem ér soha,
csak parázs, — izzó szén melegíti körül
s egyenletesen fő a káposzta belül.
Szombaton megfőzik. Esznek is belőle.
Illatos az asztal vasárnap is tőle,
de a fazekat már föl nem melegítik,
hanem hűvös helyre a pincébe teszik,
Kedden is kiszednek, mert a család várja,
s csütörtökön már csak a foggyaték járja.
A káposzta legjobb, —
s ezt mindenki tudja,
amikor hetedszer melegítik újra...
Ha beteg a magyar, meg is gyógyul tőle
... a te édes apád evett még belőle,
s neked Janó fiam, csak a híre maradt,
de ne búsulj, hiszen nincs új a Nap alatt,
— ez a felfordulás, világbolondulás,
éppen úgy elmúlik, miként ezernyi más,

*változik az idő s megmondom előre,
hoggy még te is eszel idővel belőle!...*
A káposztásfazék szinte bele hevül,
a drótozó gyerek izzad kegyetlenül.
Szakadoz a drótja, — kerítésből való,
a feltörő hangja olyan sóhajtozó
s közben ismét beszél a káposztásfazék :

*«János fiam, hej, még valamit mondanék...
A háború alatt de sokat szenvedtem,
a régi zsiromat, mit egykor fölszedtem,
beszítottam a vörös cserépoldalomba,
— szűkös esztendőkből
mind kiadtam sorba...
Nélkülözött a ház, — ebben is osztózték,
pedig ritkán került elő a zöld fazék.
A háború alatt mi mindent megfőztek!?...
Hús helyett bedobtak füstölt lehéntőgyet,
se kolbász, se avas, se semmi húsféle,
— a köleskásától nem lett zsiros gége,
a káposztába meg bevágták a torzsát,
majd bele söpörtek mindenféle morzsát,
aztán összefőzték az éhes családnak
és világ csúfjára
ezt is elnevezték töltött káposztának...»*

A káposztásfazék beszélt volna tovább,
de a drótos fiú bevégezte s felállt.
Megdrótozta a vén káposztásfazekat
s amikor távozott, sóhajtott nagyokat :

«Szeğin magyar nemzet!
Szeğin Magyarország!
Ne félj, még főzitek a töllött káposztát!...
Hej! erre foly a víz...
Itt keressük a píz...
Akárhogy foltozzák meg ezt a világot;
a zapám erre járt, — én is erre járok...»

Halál után.

Egyik virággal telt szemfödelet,
A más érekeporsót, márványkövet —
Országos gyászt kíván a harmadik
S a túlvilági jóról álmodik.
Sok halandó azt várja kevélyen,
Hogy a világ csak róla beszéljen...
— Az én vágyam: jeltelen sírhalom,
Fáradt lelkemnek csend és nyugalom
S ha majd eszméim szállnak közétek,
— A költő nevét csak feledjétek.

(Marosvásárhely, 1896.)

Csendes a Rákos.

Csendes a Rákos...
fölötte fáradt szárnyú
bérci sas kereng, —
kereng sokáig s a magasból
lát a Dunáig.
Lenéz az ország szívére,
melyet fényes ezüstszalag
köt össze, mintha
gyémántfonal övezné
ikrek derekát
s bár látja Pest-Budát,
csak itt kereng
Rákosmező fölött
s alatta reng
aranykalászból sárga tenger:
az élet, mit a szántó teremt
a föld rögéből
s ráhulló verejtéke, vére
töri, védi több, mint ezer éve
a hantokat...

Ez a nép még regél szépet, — sokat,
mert a határ — Csaba határa,
itt állt a regés «hollófája»

a Rákosparton, ezüst, rezgő levéllel,
amelyről szálltak szerteszéjjel
Mátyás király szép legendái,
elmúlt nagy idők, feledhetetlen
szálló csodái...

A sas leszáll a «hollófára»
s körültekint a láthatárra,
éles szemével mindent megfigyel
s amit kihallgat, — nem felejtí el...

Keletről jött, hosszú-hosszú útról,
Keletről, hol fellegekben úszó
bérceken fészkel
másfélezer éve...
Nehéz harcokban sokszor folyt a vére
de nyílt csatában le nem győzheték...

Bérces tájakon, szabad hazában,
a sasok dicső otthonában
szabad volt mindig —
minden nemzedék!...
És most?...

Panaszkodik a bérci sas,
elmondja keservét, sok-sok bűjét
Mátyás király «hollófájának»,

a károgó fa hangadó,
nyugoti szélről károgó
regés ágának.

Hallgat a fa. Beszél a sas :
«*Harcban le nem győztek,
mégis rabok vagyunk...
Sultyomba bejöttek,
megszálltak, megölnek...
s hang nélkül, jaj nélkül
pusztulunk... meghalunk!...
Testvér... Segítsetek!...*»

A «hollófa» hosszan, mélyen sóhajt...
a levél rezzen, suttog rajta... majd
beszél csendesen, hogy más ne hallja,
csak a bércei sas értse meg...
Közben könnyezik minden galya
s búsan, hosszasan károg,
hogy a föld remeg...

Hallgat a sas. Beszél a fa :
«*Tekints körül... Csendes a Rákos...
segítségért fordulj te máshoz...
Csonka országban, üres szavakkal
és tettek nélkül mentik a hazát...*

Bálvány előtt levett kalappal
fonják a rab népek rabosorát.
A gazdag dőzsöl és erkölcstelen,
a munkás éhen halni kénytelen...
Igen kevés azoknak a száma,
akik a nemzetre, — akik a házára
gondolnak néha
— s ezek bolondok!...,
Igy mondja rólok,
az aki dőzsöl, az aki léha...

Szegény bolondok!...
parányi része ez csupán
az elátkozott magyarságnak,
fejet lehajtva járnak tétován
s megértőkre?... nem is találhatnak!
Dolgoznak sokat... ez imádság!
Sóhajtságuk: a «szent szabadság!...»
...ami nincs itt már évek óta
s nem is lesz annak, aki csak sóhajtott!...
Sötét átok fogta meg a magyart!

Repülj! repülj hazádba bércei sas!...
itt a nép vagyont gyűjt s nem harcias...
Minden egyesnek van pár millió
s nem haza kell! —
hanem a földi jó!...

*Remélj szabadságot szabad madár...
nálunk most még csak kísérteni jár
a szent szabadság... s aki fent virraszt,
idővel remél, — vár egy új tavaszt!...»*

Búsan a bérci sas fejet hajtott,
aztán magasra szállt és visított
éles hangján a levegőbe
... az állatok reszkettek tőle,
de nem figyeltek rá az emberek...
a szabadság?...
nem kell itt senkinek...

... Bérci sas, szabadság jelképe,
keletre szállt a messzeségbe...
A Rákos fölé gyászfelleg borult,
... eltakarta a magyar földet
s anínt a sas fölötte elvonult,
nem láthatott belőle többet...
S úgy nézett le a fellegtakaróra,
mint *egy nemzetet fedő... koporsóra...*

Csendes a Rákos...
nincs itt riadó!...
Bosszankodunk,
hogy sok már az adó,
Sok volt a vér!... a vér?...
— — — — —

Hiszen manapság
a vérünk is hitvány hazugság,
mert ha vérünk nem volna átkos:
hej!...
nem lenne most csendes a Rákos!...
(Rákoscsaba, 1919.)

Csillagok vagyunk...

Csillagok vagyunk mi mind a ketten,
Csillagok, mik egymást kergetik,
És bolyongva a nagy végtelenbe,
Soha-soha el nem érhetik.
Mindenik egy más után sovárogo
Ég és földön véges-végtelen,
Egyik célt ér, a másik kifárad,
És a mélybe hullni kénytelen.

Csillagok vagyunk mi mind a ketten,
Rád tekintek és boldog vagyok...
Te egy másra nézel önfeledten,
Kinek fénye... nem érted ragyog.
Ha majd szíved vágyait elérte
Kettőnk közül egyik boldogul,
És a másik fájó szívvel érte,
... Mint a csillag — csendesen lehull.
(Marosújvár, 1895.)

Egy kis játékszékér.

— 1910. —

Selyemruhás nő boltról-boltra jár,
szép kísérője az ajtóba vár...

A gazdagoknál a sok is kevés.

— Karácsony közelg, —
sok a rendelés.

Sok drága közé véletlen betér
egy rabmunka, egy kis játékszékér...

Másnap fényes karácsonyfa alatt
százféle játék közt csak válogat
sápadt fiú, — úgy nyolcéves lehet,
a fényesség felé nem nyújt kezét,
úgy látszik, hogy neki most többet ér
egy rabmunka, egy kis játékszékér...

Hiszen a sorsa itt mindennek egy:
ráun a gyermek és szemétre megy
a gépkocsi vagy a festett faló,
— összetörve a szemétre való.

Mint a többi, csak olyan sorsot ér
egy rabmunka, egy kis játékszékér...

A játékszékér ülése alatt
pár betű — égetve, benne maradt.

Két szó az egész. Egy ember neve.
A készítő rab égette bele...
Olvassa a gyermek s szemétre tér
egy rabmunka, egy kis játékszékér ...

A gyermek, hogy olvasta a nevet:
...mamája síkoltott s összeesett...!
Aztán a doktor bácsit hívaták,
ki ágyba fektette a kismamát...
Mekkora bajt csinált az istenér'
egy rabmunka, egy kis játékszékér ...

A kismama azóta még beteg,
nappal is lát mozgó kísértetet.
A kisleány hozzá megy. Beszélget:
«mamám! a kísértetek nem élnek!?!
Ne félj tőle, hisz' nincsen benne vér!
egy rabmunka, egy kis játékszékér ...»

A kismama, nem is olyan régen,
nagyot botlott — a becsületében.
Egy férfi volt akkor megmentője
s a bölcs törvény — elválasztá tőle.
A nő szabad. A férfi rab...
S a törvény helyett sújt a tettekér'
egy rabmunka, egy kis játékszékér ...

Egy golyó története.

Vörösre sirta a szemét,
fájva tördelte két kezét,
ledobta a divatos ruháját,
a párizsi selyempongyoláját
és sötét, fekete ruhába'
sétált a márványpalotába'
egy asszony. *Egy anya.*
Mert neki is volt egy fia...

Az egyetlen, a szép, a drága,
mint hős esett el a csatába'
s azóta a módos, jó élet
és a divat... mind semmivé lett.
Könnyek folynak a könnyek árján
s az élet egén nincs szivárvány.

Napok mulva egy levél érkezett.
Az orvos küldötte a levelet,
ki az úrnő jó ismerőse,
de az esetről nem írt ő se.
A táborból jött, sok papirba volt
s mikor kigöngyölte a kis golyót,

amint kigurult az asztalra,
fénylett az acélburkolatja...
Fegyvergolyó volt, hegyes végű,
mindössze pár fillér értékű
és mégis drága, szörnyű drága!
— illett a márványpalotába —
mert az úrnő zokogva nézi,
párgrammos súlyát kilónak érzi,
mintha csak a szívét nyomná,
sír — és csend van.

A hideg márványfalak némák...
A fájdalom könnyet még ád,
de hangot — nem!
S az asztalon acélköpenyben
az ólomgolyó, mintha szólna...
És beszélni kezdett valóba':

...«Asszony! ki ontod fájó könnyedet,
— hallgasd meg az én történetemet!
Golyó vagyok. Orosz fegyvergolyó,
az emberekre gyors halált hozó.
A burkolatom acélból vagy.
Edény voltam családi asztalon...
Aztán egy kis gyermek elejtett,
az edény koppant és elrepedt...

Még annak is nagyon örültem,
hogy ócskavasashoz kerültem,
gondolva, hogy ismét edény leszek
s az emberekkel jót, csak jót teszek.

De nem úgy lett, ahogy gondolám, —
mésfelé vitt élet-gondolám.

Tisztességes útamnak nyoma vész,
— magával ragadott a pénz ...

A pénz! ...

A pénzt Párizsból küldték,
mert ott sok összegyűlt;

a nagy aranyhalmazhoz
sóhajtás nem vegyült.

Hej, az a könnyenszerzett pénztömeg
most fegyver, mitől a világ remeg ...

Párizs adta kölcsön a muszkának,
— fájdalmára millió anyának!

Az a pénz, mit értem adtak
az elrepedt ércedényre:

egy divatot üző gazdag

magyar nőnek volt a pénze.

Csak úgy dobta! ...

Őt fillért sem ért az a toll,

De azt mondták, hogy «divatos»

és ami párizsi divat,
az nem lehet egy-két hatos!
Száz frankot fizetett érte,
— az értékét dehogy nézte!
Hiszen így gyűlt a véradó,
évente sok száz millió.
... Ebből lett a világháború!!

A történetem szomorú,
de már rövid, csak egy-két szó:
... Fiadnak nem volt koporsó...
úgy temették el, ruhába,
a muszkák lövészárkába...
Azért ne tördeld a kezed!
Fiad nem soká szenvedett...
Egy hang kevés, annyit se mondott,
csak lezuhant, csak összeomlott.
Látom, szíved majd megreped,
de ne mond el ám senkinek
ezt a golyó-történetet...
Hanem tartsd meg emlékül
a bús, hegyesvégű golyót.
... Fiad szívét fúrtam keresztül.
S a pénz, melyet értem adtak,
— divatos tollad ára volt...
(Budapest, 1914.)

A holló fája.

— Legenda a Rákospartról. —

Budától keletre,
Rákos szép mezején,
Rákospatak mentén,
Csabai határba
van egy rezgő nyárfa,
— arról szól a rege.

★

A Rákosparton minden évben
többször hall a nép hollókárogást
és azt hiszi titkon, szent hevében,
hogy ez hozza majd a feltámadást
a magyar nemzetnek,
kit régen temetnek ...
És oly erős a nép hite,
hogy nem kétkedik senki se
a hollófa legendájába
a Mátyás király hollójába
... intő szavába.

★

Mátyás király elfoglalta Bécset.
A hódolás nem sokáig késett

s ekkor vállára szállt hollója
— mindenkor hű tanácsadója
és azt mondá: «kár, kár e népnek
pardont adni, azért, mert élnek,
— aki bátor, dicső volt közte
vérével Bécs falát önlözte
... meghaltak.

Ne menj ezekkel egyezsége,
mert a magyarok ellensége
— titkon valamennyi...
Üttesd le fejüket királyom,
a nemzet nevében kívánom,
— jobb ezt most megtenni!...»

Mátyás király ellent mondott bár,
a holló búsan szólott: «kár, kár!»

A hódító király estére
Bécs városából visszatére
s a látottakat fontolgatva
sötét hollóját simogatta:
«hollóm! hollóm! magyarok hollója,
az elrejtett érzések ludója,
— igazad volt! Mit magam se hittem:
— csupa álnok maradt élve itten,
de bízom,

mert rajtad idők nem látszanak
élted háromszáz éven túl halad,
te vagy az én választott madaram
... mert a magyarnak sok hibája van
és amikor engem eltemetnek,
védője lesz a magyar nemzetnek!»

✱

Rendesen a holló minden este
a budai palotára szállt
és a bécsi titkokat kilesve
— mindenről tudatta a királyt.

«Meghalt Mátyás király
oda az igazság!»

— Rövid időn vizály,
— úrrá lett a gazság...
És a holló fekete ruhába
gyakran eljött szép Budavarába,
kereste királyát,
azt az igazságost,
bejárta Pest-Budát,
bejárta a Rákost,
... sehol se találta,
... a nyomát se látta.
de mi magyar nemzetünköt
bizony megsajnálta!...

Hej, mert mi közöttünk
nincsen már semmi jó
és a magyar nemzet
Mátyás király óta
csak sajnáltnivaló...

Szép Budavárában
idegen tör, roncsol...
Nagy Magyarországon
idegen parancsol...
Az úr és földműves
egymást fojtogassa
és a híres magyart
édes hazájából
hogy mikor dobják ki?
... sohasem tudhassa!

Igy van ez azóta,
így van ez régóta!...
Rákos mezejére
Rákospatak partján
eljött minden évben,
minden év tavaszán
a Mátyás hollója.
Kereste magyart
a dicsőt, a régít...
Hosszan károg-károg,

— a szavát sem értik ...
Vagy ha meg is érti,
— titkon — egyik-másik :
másnap vádolják a
Szent István palástig.
Így a holló szavát
nincs már, aki értse,
— rabláncát letörni
nincs ki megkísértse
a magyarok között,
Rákosmező fölött ...
— Raboknak születünk —
De az öreg holló,
a Mátyás hollója
itt volt még közöttünk,
amíg elárulták ...

Fölbérelt idegen
kereste, rálesett
Rákos szép mezején,
Rákospatak mentén
csabai határon
rezgő nyárfa ágon
orozva meglőtte
— a holló leesett ...

Amikor a szívét
a golyó átjárta,

a nyárfa ágába
karmait bevágta
és károgva mondá
a rezgő nyárfának :
«legyen megátkozva
mozgó, zajos ágad !
helyeltem károgjon,
mikor nyugat felől
hizelkedés képpen
csendes szellő támad !
Helyettem károgjon,
mikor törbe csalnak ...
Te légy az utódja
Mátyás hollójának ! ... »
A nyárfa sóhajtott ...
A holló lebukott ...
A nyárfa két ága
ráborult egymásra,
elkezdett károgni
és hosszan károgott ...

★

Öreg holló helyett
most is szól a nyárfa
Rákospatak mentén,
csabai határba
— hajnalhasadáskor

hosszan károg-károg,
azután felsóhajt:

«*Én hiába várok
senki sem jön hozzám,
pedig rossz hírt hoz ám
ez a nyugoti szél...*
*Rólunk, magyarokról
olyan furcsát beszél,
hogy a nagy magyarok
kicsi unokái
mind elmentek Bécsbe
udvari kenyérre,
— ha nem is lakájnak,
— de bé hódolának!...*»

Károg a hollófa
... már csak a nép hallja
s úgy elbúsul rajta
Rákospatak partján.
— Sirunk a magyarnak
gyászos pusztulásán,
elfajult romlásán ...

Sóhajt a hollófa,
búslakodik értünk:
«... hiába folyt vérünk,

nincsen egy vezérünk,
aki cselekedne,
aki harcba vinne!
... ne mindég beszélne
széltébe — hosszába! ...»

A hollófa búsan károg:
«Vezérre már nem is várok,
— keresem a magyart
Nagy-Magyarországba! ...»
(Rákoscsaba, 1909.)

Mindszentek napján.

A halottak már úgyis boldogok,
Nem szenvednek,
a szívük nem dobog,
Nem érzik a szomorú valót...
Aki él — százszor siratnivalóbb.
Azért, ha a temetőbe mentek,
Virágot kapjanak, akik megpihentek,
De ne sirassátok a már boldogokat,
Könnyezzétek meg az
— élő halottakat.
(Rákoscsaba.)

Az utolsó negyvennyolcas honvéd.

Él-e még a magyar nemzet?
Él-e a magyar nép?
Ha él, — jöjjön hallgassa meg,
elmondom, hogy miként halt meg
az utolsó negyvennyolcas honvéd.

Tisza-Duna mentén, lent a Nagyalföldön
sárga kalászból ringó hullám-özön
— az Élet. Középen az akácfa lombja
ráveti árnyékát
bogárhátú, nádfedeles, fehér házikóra,
hol az ablak alatt, öreg-öreg padkán
üldögél egész nap egy fehér aggastyán
s a nagy világháborúból
hírt várt valahonnét
a szabadság katonája,
— az utolsó negyvennyolcas honvéd.

Megjött a hírhozó...
A világháború híres katonája,
szökve, obsit nélkül,
valamelyik végről,
elhányta mindenét, ledobta fegyverét,
alig van ruhája...

De nagy ám a hangja!
a falu harangja csak kismiska hozzá.
Beszél az ifjú hős,
— a gyenge tehetős, —
még az aggastyánt is
majd zavarba hozza:
«Hát — mi volt az a negyvennyolc? ...
Hát mi volt a honvéd? ...
Parányi kicsiség! ...
A világháború, az a nagy mindenség! —
tizenhat országból jött a hadüzenet,
tengeren innenről, — a tengeren túlról,
s reszketve beszélnek mind
a hős magyarokról ...
Megvertünk mindenkit!
Hasztalan küzdenek ...
Előbb legázoltuk a «kutya Szerbiát» —
aztán lelőttük az orosz ármádiát, —
Gorlicénél sorba ötezer ágyú szólt,
az eredmény az, hogy
egy nap több foglyunk volt,
mint a 48-as magyar honvédsereg!
a magyar vitéztől
még a föld is remeg! ...
Tudod-e nagyapám, hogy mi a Doberdó?
— Hős magyar fiúknak
egy nagy kőkoporsó ...
De aztán megvertük «az álnok, hilszegő,
gyáva olasz hadat»
s rágázoltunk, míg a Piávéig szaladt.

— A karnyegócoknál a Lovcsent bevellük,
híres Belgiumban tengerbe separtuk
a levert belgákat,
— de az angol, japán s az amerikai,
hej sokszor fordított
— futva, — nekünk hátat ...
— Végre letapostuk az álnok oláhot
és keresztül-kasul tapostuk,
gázoltuk Nagypoláhszágot! ...
A föld kerekiségén, kit le nem tepertünk
nincsen olyan népség! ...
nem is birtak velünk! ...
S épen azért mondom,
hogy hát ugyan mi volt
az a negyvennyolcas
parányi honvédség? ...»

— — — — —
Az aggastyán hallgat.
Hófehér szakállát meg-megsimogatja ...
a Kossuthjelvényét szívéhez szorítja,
— aztán beszélni kezd, —
előbb lassan, csendben,
később a szent tűztől
mindig hevesebben:

«... Legyőzletek minden-minden ellenséget,
azért szóltad le a magyar honvédséget? ...
a dicsőség felé vezet igen sok út,
de ne feledd fiam! ...
nekünk üzent Kossuth! ...

Mi voltunk a magyar szabadság hősei,
vezérink: Damjanics,
Bem, Klapka, Görgei...
Hej! — Hatvan, — Isaszeg,
— Kápolna, — Budavár!...
Vác, — Nagysarló, — Szeben,
— Branyickó, — Segesvár!
és Fejéregyháza... Petőfi halála...
Az orosz erővel, — látva, hogy nem bírunk,
gyászos Világosnál tudtuk,
hogy mért sirunk!...
Hej! sokszor szaladott elöttünk az osztrák
— s nektek édes fiam, még Debrecenben is
azt az utálatos «Götterhaltét» húzták!...
Megvertétek tehát az egész világot,
győztetek és mégis rabságban hagytátok
édes anyátokat: szép Magyarországot!...
A magyar harcosról immár ezer éve,
hogy nem jegyezték fel
ilyen hitványságot!...»

A világháború ifjú vilége
lesütötte szemét,
nem bírta ki tovább
az aggasztán szavaiból
rá hulló, lesújtó honszeretet tüzét.
— Csak most érezte, hogy bűnös
s ez a nagy bűn nem más,
— amit Isten nem bocsát meg —
a hazaárulás!...

Megtörve áll az ifjú hős s egyre várja,
míg az aggastyán újra szól
s — megsajnálja ...

«... Nem te vagy a hibás!...

Ne vádolj senkit sem —

A magyar nemzetre haragszik az Isten!

Itt az embereket megfogta egy átok,

mert Ő parancsait meg nem tartottátok!

Föl vagyon az írva, hogy aki halottak

nyugvó porát bántja, —

bűnhődni fog sírva!...

Kélszáz esztendeje mentek bujdosóba

szabadság vezéri, — messze Rodostóba,

...ezeknek csontjait onnan kiszedtétek,

tudván pedig, hogy a nyugvó halottakat

háborgatni vétek!...

Az egész nemzetet teljesült az átok,

mert a szent hamvakat bár hazahoztátok

messze Rodostóból —

s azért sirunk tilkon,

hogy ha haza hoztuk,

mért nincsenek itthon?!..

Bünteti az Isten a magyar nemzetet

s jegyezd meg jól fiam! —

jegyezd meg ezeket:

könnyezik a magyar és akármerre néz,

csak Aradra gondol, — mert véres,

átkos volt a fejedelmi kéz,

amely aláírta a sirokat bontó

engedélylevelet...

A legnagyobb bíró immár ítélkezett:
Aki a sírbontó engedélyt megírta
az Úr sujtó kezét nem sokáig bírta
s fájó könnyben úszik sok ezer szempilla,
hoggha rád gondolunk —
titkos Roheim-villa...

Aki a hamvakért elment Rodostóba,
romok közül tették be a koporsóba,
gyorsvonaton a fekete éjbe
rohant bele a szomorú végbe...
a segélykiállást, mintha most is hallom!...

— Sötét az emléked
gyászos Herceghalom!...

S akinek a sorsa szintén megdöbbenő,
az átoksujtotta öreg kuruc köllő
sírt bontott, — szembeszállt a jó Istenével
s véget vetett életének —
a saját kezével!...

Mondjam-e még tovább?!!!...

Haragszik az Isten...

Sujtó keze üldöz, hiába most minden!...

Halotti szent porok háborgatásáért,
rodostói sírok megbolygatásáért
megszenved a magyar!...

de ha betelt sora, — eltávozik tőlünk
a haragvó Isten, bűntelő ostora...
s akkor!!....

— Akkor édesfiam, állj be katonának
Ne várd, hogy hívjanak, —
szolgálj a hazának:

Ne kérdezd te mástól,
hogy vajjon mit akar?
A kétféjű sasból, fekete-sárgából,
a «Götterhaltéból» —
sohasem lesz magyar!!!...
Ne menj más országba!...
a hazádat védjed!
Piros—fehér—zöld zászlóval
s a régi honvéd jelszóval,
csak előre! csak előre mindig!...
Segítséget se várj...
ne remélj sehonnét!...
— — — — —

Valahol a Nagyalföldön,
nádfedeles kis ház előtt,
öreg-öreg padkán,
beszéd közben csak hátradült,
mindörökre elszenderült
egy fehér aggastyán.
Megmondta, hogy segítséget
ne várjunk sehonnét!...
Igy halt meg a legutolsó
negyvennyolcas honvéd...

A tanítvány.

— Székely történet. —

Pesti fényes utcán, a kirakat előtt,
rongyos emberalak nézi a sok cipőt.
Kristályüveg alatt ragyog minden darab,
sóváran tekint rá... aztán tovább halad.
A kalapja olyan se férfi, se női,
kabátja folt-tömeg, szétmáltak cipői
s elől-hátul kilóg belőle a kapca,
hidegtől vonaglik ráncos, sápadt arca
s aki jól megnézi, nincs tisztában vele:
talán férfi? talán asszony-ember-féle?

A világháború hatodik évébe,
ezrével jár Pesten az ilyen úr-féle
s akinek szíve van, annak pénze kevés,
— rongyokban jár-kel itt a kétségbeesés.
Onnan a végekről menekültek ide,
szétdarabolt hazánk megmaradt földre.

Ez a rongyos alak nézeget, meg-megáll
és nem veszi észre, amint rákandikal,
régóta kíséri, szakadatlan nézi,
szembekerül vele s a szíve megérzi:
«ez a tanítónő!» — suttogja magába
s a kirakatlámpák villanyfényes árja
rávilágít a székely lány
otthon szőtt, sokszínű, szöttesruhájára...

A rongyos alaknak révedező szeme
elmélyed a szóttas ismerős színébe...
Mintha otthon volna...

Csak egy pillanatra:
a Hargitáról a szélzúgást hallgatja,
fenyőillat árja a földtől az égig, —
a fehérre meszelt iskolafal fénylik —
s körülötte lármás
székely gyermeksereg
— és a két szeméből
a könnye megered...

Csak egy pillanat volt a szóttas nézése,
de a székely lánynak a szívverése
megsúgta. Ódalép, közelről megnézi...
ajkai remegnek: «a tanítónéni!?»
Könnyekben ragyogó
két szempár összenéz,
aztán önkénytelen szorított kezet a kéz...
Nem bírnak szólani,
oly nagyon boldogok
és a rongyos alak
zokog — zokog — zokog...

Hasztalan kereste fájdalmára a szót,
az igaz fájdalom mindétig néma volt...
Aztán az történt, hogy összeölelkeztek
s a közeli nagyház kapuján bementek,
az első lépcsőn az első emeletre,
ráléptek a puha padlószőnyegekre

és a székely cseléd örömmel meséli:

«Nagyságos asszony!

— ez a tanítónéni! . . .

Szép Erdélyországból

bujdosó menekült . . .»

S a tanítónéni a diványra került,
oda leültették, rongyait nem nézték,
meleg vacsorával meg is vendégelték . . .

Itt hírét se hallja szükségnek, hiánynak,
aki nem tett esküt az oláh királynak . . .

És amint megpihen a puha diványon,
csak azt mondogatja:

«legjobb tanítványom! . . .»

A szív útja.

Fölfelé soká tart az út,

Lefelé rövid pillanat.

A csillag is hamar lefut,

Mely ezerévig fennmaradt,

Küzdésünk hosszú és nehéz.

Szeretünk. Az ember remél.

Bukásunk egy szívrepedés,

S aki csalódott — már nem él.

(Rákoscsuba.)

Üzenet Amerikába.

...Nálatok a tenger habja fehér,
a rónákon a fű zöld és kövér...
— Nálunk háború volt évek óta,
Pipacs nélkül is piros a róna.
...A hadak útján vér foly szerteszét,
naponta könnytől törli a szemét
az öreg, a fiatal, a gyermek
s az életnek sem nagyon örvendnek,
mert vizünk pirosra festi a vér...
— Nálatok a tenger habja fehér!...

...Nálatok békében él a család...
— Nálunk a régi átok vert tanyát.
Háború volt. Reánk szakadt az Ég,
Öt évig tombolt és mégsem elég...
A haza földje alattunk inog,
százezrével hantolvák a sírok,
az özvegyek száma már millió,
az árvák kínja — ki sem mondható...
A farkas romokon üvöltöz át!
— Nálatok békében él a család!...

...Nálatok néha ünnep is vagyon,
születés vagy névnap az alkalom...

— Az ünnep nálunk mindig fekete,
az életünk csak gyásszal van tele:
meghal a fiú — az hősi halál...
az apa sírja négy árvát talál...
minden családnak más bánata van,
szenvedésünk néma és hangtalan...
Ruhánk kopott.

A szavunk fájdalom...

— Nálatok néha ünnep is vagyon!

...Nálatok a harcban is béke volt!...

— Nálunk is béke van, de felsikolt
a martalócoktól vérző torok...

Letették a fegyvert a magyarok!

A nagy ellenség le nem verhele
és ránk rohant a világ szemete...

Tiltakozó szavunk nem ér oda,
hol békét oszt a népek pásztora,
vártuk és átkozzuk a béke szót!...

— Nálatok a harcban is béke volt.

Kivándorolt testvérek, magyarok!

Amerikába szakadt rokonok,

felétek nyújtjuk reszkető karunk,

hozzátok küldjük el hívó szavunk:

jertek haza! Itt a nagy harc eldőlt,

— megbünhödtük a multatsjövendőt!

...Jöjjetek gyorsan,
mert még úgy lehet
ránk teszik a koporsófedelelet
és a sírból — melyet önkeze ás —
a magyarnak nem lesz föltámadás!
(1919.)

A fecske már elvándorol.

— Mehádiai emlékdal. Románból. —

A fecske már elvándorol,
Diófának levele hull,
Oh jöjj! Oh jöjj! öleljelek,
Csókoljalak, szeresselek!

A fecskének hű párja van,
Azzal repül ő boldogan.
Oh jöjj! Oh jöjj! te szép leány!
Magam vagyok, borulj reám!

A kis virág remegve hull,
Jön más tavasz s újra virul.
Oh jöjj! Oh jöjj szép angyalom,
Nekünk csak egy tavasz vagyón.
(Székelykeresztur, 1892.)

A Rákos legendája.

Te vagy a Rákos...
Homokon fakadó csodás patak.
Vized a forró nyárban,
hogy ki nem apad
csodálva nézik tudós emberek
s bár tisztelik magyaros, szép neved :
titkodat nem tudják megfejteni...
— A magyar nem tud elfelejteni...
Legendás, nagy időkből maradtál,
egykor a fájdalomból fakadtál,
miként a könny.
Partodon öreg rezgőnyárfák
a szellővel együtt susogják
vized történetét,
— legendás, szép meséd.

★

Mikor magyar láb nem taposta
még Rákos mezején a homokot,
egy szép királylány ide hozta,
itt szötte az édes ábrándokat.
Várt egy daliás leventére,
kinek lejedelmi a vére,

ki szeretni fogja igazán
és — királyné lesz az oldalán.
Kis neszre, hogy visszatekintett,
... ifjú levente hallgatást intett
és jött a lányhoz egyre közelebb,
ki azt hitte, hogy csupán képzelet,
álomlátás a vágyak szárnyán,
déliabos fényben szivárvány...

Édes beszéd az ifjú ajkán,
boldog pir a leányka arcán,
ki a félelmet elfeledte.
Az ifjú pedig, hogy elkezdette,
mindenről sokat-sokat kérdezett...
És szorította a kéz a kezét...
Amikor már eleget tudott,
a királylánytól elbúcsúzott,
de távozáskor megigérte,
hogy nemsokára eljön érte...
De titok legyen az, titok,
csak így lehetnek boldogok.
Másnap ellenség riadója
kelté föl a királyleányt
és a betörő hadak élén
az édesszavú ifjú állt.
Az ősz király gyorsan lórakapott,
de átkozta a hitvány árulót,

kitől az ellen mindent megtudott.
— S az átkozott a saját lánya volt!

Nincs kegyelem. Halál fejére!
Kifolyt a szép királylány vére...
Az ajka néma. Tartása bátor.
Csak könnye hull, miként a zápor.
... Hasztalan temették jó mélyre,
könnye feltört a föld színére
és a homokon árkot mosva
patakba folyt, úgy mosta-mosta
ártatlanságát szakadatlan,
mert szerelemből, öntudatlan
lett áruló a szép királylány.
— A sírjához nem került márvány,
csak homok, mely szívét takarja
s a futó szél azt fújja, — hordja...

Gödöllőtől le a Dunáig
a Rákosparton könnyben ázik
minden virág. S a völgyben fölfakad
száz és száz ér, —
mint fájó könnypatak.

*

Te vagy a Rákos...
Ujabb legenda szállong fölötted,
fájó könnyekből összekötözted

és a rege száll-száll a Rákosparton:
...gyászruhában járt

egy királyasszony...

Sötét ruhájú szép királyasszony
meg-megállott a Rákosparton,
egy keskeny hídon, —

királyi kertben,

ahol nincsen zaj, csak madár rebben,
árnyas lombok közt, öreg fák alatt
soká elnézett, ó, csodás patak,
hogya ki nem apad

homokon fakadó vized árja.

— És amikor senki sem látta
föléd hajolt,...

hulló könnyének nyoma sem maradt,
elrejtetted, Rákospatak.

Még a titok ott van veled,
de azóta a világon

két könnyesepp van legközelebb...

Mások nem látták,

csak partodon a rezgőnyárfák,
melyek suttognak olykor-olykor,

— alattuk a patakban

fájó könny foly...

A vidék egy bús dallal lesz tele:

...lehullt a rezgőnyárfa levele...

Ő nem hallja a dalt,
csak regélnek róla,
de a rezgőnyárfa
mintha most is szólna:
Rákosparton suttog a szellő,
ami már elmúlt, — vissza nem jő,
mert a szerelmet elfeledni,
igaz fájdalmat eltemetni
sohasem lehetett...
és a könnyeket
bármilyen mélyen eltakarja
futóhomok vagy fák avarja,
hol a Rákos ered,
feltörnek, mint erek...
A magyar nemzet büja, bánata,
évszázadok nehéz harca,
nagy küzdelme, kevés öröme,
sok keserve...
Egy végtelen ködkép, mely homályos:
te vagy a Rákos!...
Ezer patak foly szép hazánkon át,
ezer éve, hogy bírjuk e hazát.
A Rákos szóra ezernél többször
sajog egy érzés,
szívünkől vérzés.
Te vagy a Rákos...
Magyar könnyek árja,

egy nemzet regéje, örökös reménye,
szívünk legendája,
mely a szabadságot
most is várja — várja...

Leventecsárdás.¹

Zenéje: *Murgács Kálmántól.*

Leventének darutoll van
Sej! haj! Fönt a sapkáján.
Katonásan masirozik
Sej! haj! Végig az uccán.
Száz kis lánynak, sej! haj!
Szive dobban, ha látja,
De a sorból sej! haj!
A levente nem léphet ki hozzája.

A levente hogyha kiáll,
Sej! haj! A versenytérre,
Ezüst érmet, arany érmet
Sej! haj! Tűznek mellére.
Száz kis lánynak sej! haj!
Szive dobban, ha látja,
Imádkozik sej! haj!
Leventének lehessen a babája.

¹ *Murgács Kálmán II. nótáskönyvéből. Ára: 3.20 pengő.*

Az ember.

— 1896. —

Aki egy világgal be nem éri,
hanem a Menyet utána kéri,
— kinek kevés a Föld, e sárteke,
s hogy örökre tartson az élete:
Mennnyországot kíván a Föld után,
hol végtelen öröm legyen csupán,
s mégis egymáson gúnyosan nevet...
— Nyomorult féreg! ember a neved.

Büszkeségedben arcod égnek áll,
— de legutolsó teremtmény valál,
mert az Alkotó fáradt lehetett,
mikor nagy művét végezte veled.
Teremtett, de megbánta az égben
és meghagyott intó példa-képpen.
Te büszke vagy, de Ő rád sohse lesz,
gyarló állat, kit embernek nevez.

Nyomorultabb vagy minden féregnél,
mely a Teremtő jóvoltából él!
Azok élnek, hol van mit találni,
— te ott is rágsz, ahol nincs mit rágni!..
Hitvány állatfaj, mely egymást fojtja
s bosszú-szomját ártatlan vér oltja...

kinek kár élni minden pillanat!
Mégis legelsőnek tartod magad?!..

Minden egyesnek ország kellene,
nagy hatalom és királyság vele!
Gyarló semmi, kit az Úr megvetett,
de nem vonja meg még az életed,
hanem hagy,—mint a krónikák írják:
amíg megássátok egymás sirját!..
S ha megszűntél már lenni idelent,
—az új világban embert nem terem!!

Üzentem a Hargitának...

Üzentem a Hargitának,
a Hargitán minden fának,
minden fán a falevélnek:
hogy azok, kik ott születtünk
s szép hazánktól messze jöttünk,
— a távolban rosszul élnek.

Vissza üzent a Hargita,
Hargitáról mindenik fa,
minden fának a levele:
hogy akik otthon maradtak,
nálunk ők sem boldogabbak,
— szívük panasszal van tele...

(Budapest, 1920.)

A fenyőfa.

Felhők szárnyán úszó bércek koronája,
— te vagy, büszke fenyő, az én szívem fája.
Sóvárgott a lelkem, — eljöttem közéték,
hogy reményim szálát újra kötözzétek.
Nagyon kifárasztott az élet tusája,
örökzöld színetek új reményt ad rája.

Törzsetek — úgy mint én — hiába öregszik,
nem görbül lefelé — magasba törekszik.
Szálatok mindig egy, nincs fattyúhajtása,
— mintha életemnek volna édes mása.
Növészetek égfelé, egyenesen halad,
— mint lelkem — nem ismer csavaros utakat.

Búsan nézitek a természet alvását,
sárguló levelek zizegő hullását,
ezer szép virágnak színe eltűnését,
a jószágos földnek fagyos dermedését;
s mint a holt természet édes reményága
— nézitek s maradtok örökzöld pompába...

Olyan a színetek — mint a költő lantja,
hogy amikor a dalt régen abbahagyta,
amikor porladoz lenn a sír ölében,
s a lantja eltörött, elkallódott régen
— azután is szól és hirdet örök tavaszt,
szerelmet és reményt ezer szívben fakaszt.

Tüskétek örökzöld, örök reményt adtok,
mégis a természet siratói vagytok;
megsiratjátok a fagyos, hideg telet,
örömet nem hozhat nektek a kikelet,
a forró nyárnak nincs nálatok hatása,
nincs zöld tüskéteknek ősszel hervadása.

Miként más falombja—ősszel hervad, lehull,
s tavasz fuvalmára újra éled, virul,
— nincs a fenyőfának csak egy zöldelése,
a hervadás után nem lesz ébredése...
Csak egy tavaszt ér meg, —
miként az én szívem,
és ha nyugodni tér, — örökre megpihen...
(Fejéregyháza, 1899.)

A világ.

Zenéje: Greizinger Ivántól.

Örömünket úgy irigyli,
Bánatunkon meg nevet,
— Oh, ne mondd el a világnak,
Amit érez a szived!

Csak nekem beszéld el édes,
— Sugj fülembe szépeket.
Én szeretlek és a szívem
A világnál több neked.
(Fogarás, 1889.)

Három anya.

— 1924. —

A Gábor Áron Országos Székely Szövetség
ünnepére.

Az eresztevényi temetőben járnak
Novemberi éjben... három sötét árnyak.
Három székely asszony... három édesanya
— lábuk alatt ropog csillogó zuzmara —
és egy sírdomb mellett megállt mind a három,
— hetvenöt éve már, hogy odalent pihen
a hős Gábor Áron!

Csillogó dér ragyog hideg Hold fényében,
Csillog a fájó könny az anyák szemében...
Fekete ruhájok sötét gyászra mutat,
jöttek elmondani a bús közel-multat.
Jajszóval panaszol rendre mind a három,
Hátha meghallgatja, aki ott lenn pihen,
a hős Gábor Áron?...

Egyik édesanya, — bárha senkit sem lát,
a sirhalom felé zokogja panaszát:
*«Volt nekem jó fiam, szép, viléz gyermekem,
Karnyegóc-országban harcolt a Lovcsenen,
a hazáját védte s várom... visszavárom!
Nem láttad-e, hol jár?... merre van a fiam,
te hős Gábor Áron?...»*

Szól a másik anya: «Nekem is volt fiam...
s a világháború véres csatáiban
messze-messze harcolt pokoli időben,
... három nap éllen a grodeki erdőben...
A sírját keresem... a Világot járom...
nem tudod, merre van? jaj, mondd meg, ha tudod
te hős Gábor Áron?...»

A harmadik anya csendesen panaszol:
«A Szentföldön harcolt az én hős magzatom...
Tüzér volt... elvitték császár parancsára
... Jeruzsálem mellett vigyáz a hazára...
Levelet sem küldött hat éve immáron...
nem tudod, hogy él-e? hogy mikor jön haza,
te hős Gábor Áron?...»

Három székelly asszony, három édesanya
választ vár a sírból könnyes szavaira
... s felülről jön a szó fehér holdsugáron...
visszhangja kél dértől csillogó fűszálon
s a reménytől reszket, félve mind a három,
amikor az éjben csengő hangon leszól
a hős Gábor Áron:...

«Látnak a halottak!... tudom, hogy mért sírtok...
elveszett a haza!... elöttem nem tilok!...
Ősi földjén immár rabnemzet a székelly...
A szívek fájdalma majd az égig ér fel...
S a letiport népnek a nyakán a járom,
kezén az a bilincs, melyet egykor leverl
a hős Gábor Áron...»

«Azért vagytok rabok csörgő rabbilincsen,
mert a Kárpáton túl magyar haza nincsen! ...
Vitéz székely fiúk elmentek hiába
népeket leverni császár parancsára
s győzelmesen vívtak az egész világon,
... csak az édesanyát, — a hazát nem védték
úgy, mint Gábor Áron! ...»

«Menjetelek haza és mondjátok meg otthon:
székely édesanya könnyet ne hullasson!
A hősokeket most is becsapta az ármány,
de hazánk egére feljön a szivárvány!
A bajtársak baját a halott megérti:
mind-mind azt hitte, hogy a hazáját védi,
miként Gábor Áron! ...»

«Üzennek a hősök a székely anyáknak:
tudják, hogy mi történt! — a halottak látnak!
Ármánytól, császártól nem kell nekik érem,
— amíg szabadság nincs, — ünnepség se legyen
... A székely nemzetnek mondjátok, hogy várjon,
dolgozzon és tűrjön,
mert biztosan eljön székely fiaival
a hős Gábor Áron!»

Három honvéd.

— 1915. —

Fővárosi fényes kávéházban
a megszokott jókedvű világ van.
Minden percről új örömet tépnek,
kacagnak a cifra fejrénépek.
Szól a zene. Cseng a pohár vigan,
itt még most is hangos dáridó van.
... Hanem ott kinn, csipős, hideg szélben
fagyos eső veri az ablakot,
s a kávéház áttört függönyén túl
megvilágít három bús alakot.
Mintha koldusok volnának:
kopott mind a három,
meglátszik, hogy túl járhattak
a magyar határon.

Szól az egyik: *«alig mult el tiz hét,
... ezt a várost, mintha kicserélték!...
A falai csak megvannak rendbe,
de a népe — az ki van cserélve!
A virágtól alig birtunk menni
akkor — de most nem ismer meg senki!»*
... És idekinn csipős, hideg szélben
fagyos eső veri az ablakot,
s a kávéház áttört függönyén túl
megvilágít három bús alakot,

Mintha koldusok volnának:
kapott mind a három,
meglátszik, hogy túl járhattak
a magyar határon.

Szól a másik: *«hej, főváros, szép vagy,
csak hogy benned a tisztesség nem nagy!
Ünnepeltek, amikor elmentünk:
vérző sebbel, bénán visszajöttünk
s itt még most is csak a mulatozás...
Hát ezekért folyt a vérünk, pajtás? ...»*
... S míg idekinn csipős, hideg szélben
fagyos eső veri az ablakot,
a kávéház áttört függönyén túl
megvilágít három bús alakot.
Mintha koldusok volnának:
kopott mind a három,
meglátszik, hogy túl járhattak
a magyar határon.

A harmadikra kerül a szólás:
*«...Nem ezekért véreztünk mi, pajtás!
Ne haragudj te itten senkire,
— ez a város nem az ország szíve, —
kávéházban mulató népinek
még a jó Isten sem adott szívet...
... És idekinn csipős, hideg szélben
fagyos eső veri az ablakot,
... könnyes szemmel néznek a bajtársra
az előbbi panaszos alakok...»*

— Csókolgat egy kis fényképet,
hármán vannak rajta:
két kis gyermek — átölelve,
meg az édesanyja...

Messze-messze Rodostóba...

— Zenéje Káldy Gyulától.* —

Messze-messze Rodostóba,
Rákóczi van bujdosóba,
piros vérnyom vezet arra,
gyászos Nap süt a magyarra.

Piros vér a fehér havon,
a vezérünk oda vagyon,
oda vagyon bujdosóba,
messze-messze Rodostóba.

Ha még egyszer visszajőne
szabadságunk Teremtője,
körülvennők lobogóját,
megcsókolnók lába nyomát.
(Marosvásárhely, 1896.)

* Zenésítették még: Kún László, Grei-
zinger Iván (Yvon), Butyka V. és László György.

Gondolatok.

Mutató az EZÜST BOKRÉTA első részéből.

A halál csak változás, mert a Föld :
pihenő ember és — az ember : egy
mozgó földdarab.

✱

A vakot vezetjük, a sántát cipeljük,
hanem a butát — *viszi a protekció!*

✱

Magyar felfogás szerint a Bábel-
torony sem lehetett magas, mert mi
a síma földön sem értjük meg egy-
mást.

✱

Emlék : a szép idők sírköve, de
halottja nem támad fel soha!...

✱

Az igazi műveltség : mindig *több*
és mindig *szébb* munkát jelent.

✱

Hizelgés : a kétlábú marhák va-
karója.

✱

Gazdagság zsirjába belefúl — a
lélek.

TARTALOM.

	Oldal
Mondanivaló	5
A káposztás fazék. (Legenda)	7
Halál után	12
Csendes a Rákos	13
Csillagok vagyunk	18
Egy kis játékszékér	19
Egy golyó története	21
A holló fája. (Legenda a Rákospartról)	25
Mindszentek napján	32
Az utolsó negyvennyolcas honvéd	33
A tanítvány. — Székely történet... ..	40
A szív útja... ..	42
Üzenet Amerikába	43
A fecske már elvándorol	45
A Rákos legendája	46
Leventecsárdás	51
Az ember	52
Üzentem a Hargitának... ..	53
A fenyőfa	54
A világ... ..	55
Három anya	56
Három honvéd... ..	59
Messze-messze Rodostóba	61
Gondolatok... ..	62
Olvasóm! Magyar testvérem	64

Olvasóm! Magyar testvérem!

Aki e kis könyvet átolvasod, elpanaszolom néked, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnél (Budapest, IX., Köztelek) voltam tisztviselő negyedszázadon át, 1899–1923-ig. Ez a nemes, magyar erkölcsi testület, alapszabályait kijátszva, alapítóját: Széchenyit, a *legnagyobb magyart* elfelejtve, nekem öreg napjaimra havi 170 (Egyszázhetven) papirkoronát biztosított, mint aggkori nyugdíjat. Vagyis egy egész esztendei nyugdíjamból három zsömlét vehetek!...

Négy éve mult a nyugdíjmegállapításnak és ezen azóta *sem törvény, sem erkölcsi érzés* nem változtatott.

Olvasóm! Magyar testvérem! Ha érdemes vagyok rá, terjeszd kis könyvemet.

Székely testvéri szeretettel
Budapest, IX., Bokréta-u. 28.

Péterfy Tamás író.

Péterfy Tamás megjelent munkái.

(Csak ocskakönyveseknél kaphatók.)

Cigánymesék. Jó gyermekeknek sok kép- pel. Bpest, 1905	(1 K)
Virágmesék. Jó gyermekeknek, sok kép- pel. Bpest, 1905	(1 K)
A góbé a gazdaságban. Humoros gaz- dasági tárcák	(1 K)
Fekete könyv. Regény a magyar sza- badság harc idejéből. Bpest, 1906	
Hogy lett góbé a góbé? Regényes mese az Apaffiak korából. Bpest, 1907	
Két legenda. Dobay Zsigmond rajzaival. Bpest, 1919	(30 f)
Harcban a szabadságért. Regény a bu- rok szabadságharcából. Bpest, 1900	
Góbéságok. Tárcák (kacagtató székely történetek). I. Bpest, 1903. II. u. o. 1904	(1.40 K)
Gondolatok. Péterfy Tamás munkáiból. Emlékkiadás. «20 év 20 könyv» jub- ileumára	(30 f)
Szegény Bardocné. Regény a magyar szabadságharc idejéből	—
Zsánipé tunyerfkó. Regény az erdélyi ko- lompár cigányok életéből. Temesvárt. 1925.	—
Az élet ura. Regény. Cleveland-Amerika. 1925.	—
A Cenk beszél. Kis regény. (1924.)	—
Petőfi Székelyföldön. Színmű 2 felv. 1922	

50

Péterfy Tamás

megjelent 28 könyvéből még kaphatók:

	Pengő
Rajongók. Regény. « <i>Legjobb Könyvek</i> » 136. sz.	1.12
Petőfi-regék. « <i>Petőfi Könyvtár.</i> » 22. kötet...	1.40
Kéz a kézben. Szövetkezeti tárcák. Franklin Társulat kiadása	1.—
« Ezüst Bokréta. » Emlékkiadás. <i>I. rész.</i> Gondolatok, gyöngymondatok Péterfy műveiből	1.—
« Ezüst Bokréta. » Emlékkiadás. <i>II. rész.</i> Szavalható versek	1.—
Gazdasági szakkönyvek. Péterfy Tamástól:	
A házi nyúltenyésztés ábécéje (képekkel)	—16
A korai burgonyatermesztés (képekkel)...	—16
A kert trágyázása	—16
Mégis góbé a góbé instálom. Humoros tárcák. A székely góbéságok igazgyöngyei. (Sajtó alatt.)	2.—
Cigányok a tanyán. Kis regény	1.—